

Vězba

Dôvody a lehoty

JUDIKATÚRA

doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Vzor citácie: Vzor citácie: Vázba – Dôvody a lehoty – Judikatúra/Deset, M., Žilina:
EUROKÓDEX, s. r. o., 2022, 347 s.

„Spravodlivosť je pevná a trvalá vôľa priznávať každému,
čo mu právom patrí.“

Ulpianus Domitius

Vázba – Dôvody a lehoty – Judikatúra

Judikatúru zostavil: doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Žilina: EUROKÓDEX, s. r. o., apríl 2022. 347 s.

ISBN 978-80-8155-115-4

www.eurokodex.sk

Spoločný predhovor k dielam

Väzba – Dôvody a lehoty – Judikatúra a Väzba – Rozhodovanie - Judikatúra

Väzba v trestnom konaní predstavuje najzávažnejší a najinvazívnejší zaisťovací prostriedok zaistenia osôb na účely trestného konania, najmä vo vzťahu k obvinenému a jeho základným právam a slobodám, predovšetkým osobnej slobode. Práve kvôli závažnosti tohto zaisťovacieho prostriedku, s ktorým sú nevyhnutne spojené takéto zásahy, sa väzba označuje ako prostriedok zaistenia osôb (obvinených) *ultima ratio*, tzn. že do väzby by mali byť obvinení braní iba vtedy, ak neexistuje iná možnosť, ako dosiahnuť účel trestného konania, najmä ak berieme ohľad na to, že vo výkone väzby sú osoby (obvinených), ktoré sú z formálneho hľadiska nevinné.

Hoci väzba znamená porovnateľný zásah do osobnej slobody ako trest odňatia slobody bez možnosti podmieneného odkladu, väzba nemá sankčnú povahu. Pri rozhodovaní o väzbe sa nerozhoduje o otázke viny a trestu, preto sa ani dôkazy nehodnotia vo vzťahu k týmto otázkam, ale výlučne iba vo vzťahu k materiálnym a formálnym podmienkam väzby, vrátane dôvodov väzby.

Väzba nie je trestom, preto aj účel väzby je úplne iný ako účel trestu odňatia slobody. Podľa povahy konkrétnych skutočností naplňajúcich konkrétne dôvody väzby môže ísť napríklad o zabránenie úteku obvineného (úteková väzba), marenia objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie (kolúzna väzba) alebo pokračovania v trestnej činnosti (preventívna väzba).

No práve dôvody väzby celkom jasne ukazujú, že aj napriek naznačeným závažným súvislostiam realizácie tohto zaisťovacieho prostriedku, väzba je v mnohých prípadoch nevyhnutným prostriedkom na dosiahnutie účelu trestného konania. Pri jej realizácii, rozhodovaní o samotnej väzbe aj súvisiacich otázkach, však treba postupovať striktnie v zmysle zákona.

Predkladaný výber súdnych rozhodnutí je zameraný na tieto aj veľa ďalších skutočností týkajúcich sa väzby. Celá zbierka právnych viet je prehľadne a tematicky rozdelená na niekoľko častí a zaoberá sa ústavnou a trestno-procesnou charakteristikou väzby, materiálnymi a formálnymi podmienkami väzby vrátane dôvodov väzby, lehotami a trvaním väzby, rozhodovaním o väzbe, prostriedkami nahradenia väzby, opätovnou väzbou a nakoniec aj väzbou v právnom styku s cudzinou a v európskom trestnom práve.

Verím, že tento výber súdnych rozhodnutí pomôže čitateľovi získať lepší prehľad a orientáciu v judikatúre slovenských súdov, a tým aj vo výklade niektorých otázok týkajúcich sa väzby.

November, 2021

doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

O autorovi

Doc. JUDr. Miloš Deset, PhD.

Študoval na Katedre trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave na dennom doktorandskom štúdiu od roku 2006 do roku 2009 a odvtedy pôsobil na tejto katedre ako odborný asistent a po úspešnej habilitácii v roku 2018 na nej pôsobí ako docent. Od roku 2019 do roku 2021 bol aj členom Katedry trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Učí trestné právo hmotné, trestné právo procesné, kriminológiu a kriminalistiku. Ako doktorand sa vo svojej vedeckej a publikačnej činnosti venoval témam, ako napríklad organizovaný zločin, domáce násilie, ekonomická kriminalita a rôznym trestno-procesným otázkam. Ako odborný asistent pokračoval v skúmaní problematiky organizovaného zločinu, zaoberal sa aj niektorými kriminologickými otázkami, terorizmom či hmotnoprávnou úpravou vrážd, pri ktorých skúmal najmä pohnútku a vopred uváženú pohnútku. Publikoval aj na rôzne trestno-procesné témy týkajúce sa najmä prostriedkov zabezpečovania informácií dôležitých pre trestné konanie v súvislosti s právom na súkromie. Je zodpovedným riešiteľom jedného vedecko-výskumného projektu VEGA a spoluriešiteľom ďalších vedeckých projektov VEGA a APVV. Počas svojho pôsobenia v akademickej oblasti absolvoval jednomesačný študijný pobyt na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, dvojtýždenný študijný pobyt na Fakulte práva a politických vied Teheránskej univerzity v Teheráne a aktívne sa zúčastnil viacerých medzinárodných vedeckých konferencií, napríklad v Oxforde, Viedni, Barcelone, Prahe, Brne, Olomouci, Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a v Trnave.

Judikatúra k väzbe – dôvody a lehoty

Predkladaný výber 63 súdnych rozhodnutí je zameraný na rôzne aspekty týkajúce sa väzby. Celá zbierka je prehľadne a tematicky rozdelená na niekoľko častí. Zaoberá sa ústavnou a trestno-procesnou charakteristikou väzby, materiálnymi a formálnymi podmienkami väzby vrátane dôvodov väzby, lehotami a trvaním väzby, rozhodovaním o väzbe, prostriedkami nahradenia väzby, opätovnou väzbou a nakoniec aj väzbou v právnom styku s cudzinou a v európskom trestnom práve.

Obsah

1	ÚSTAVNOPRÁVNÁ A TRESTNO-PROCESNÁ CHARAKTERISTIKA VÄZBY	1
1	Zbytočné prietahy v trestnom konaní	1
2	Dôvody väzby	15
3	Dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por.	22
4	Nevyhnutnosť väzby a celková lehota väzby	25
5	Minimálne procesné práva obvineného v konaní o väzbe	34
6	Dôvodnosť podozrenia pri rozhodovaní o väzbe	42
7	Charakter inštitútu väzby	45
8	Podmienky pre vzatie obvineného do väzby	52
9	Ďalšie trvanie väzby	59
10	Charakter inštitútu väzby a pominutie jej dôvodov	61
11	Formálne a materiálne podmienky väzby	66
12	Dôvody vzatia do väzby. Preventívna väzba	70
13	K porušeniu základného práva na osobnú slobodu v súvislosti s premiestnením obvineného vykonávajúceho väzbu	75
2	DÔVODY VÄZBY	81
14	Sťažnosť proti väzbe	81
15	Konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu z možného väzobného následku	83
16	Zákonné podmienky odôvodňujúce väzbu musia pretrvávať počas celej väzby	86
17	Účel kolúznej väzby	90
18	Účel väzby	97
19	Materiálna dôvodnosť väzby	104
20	Nevyhnutnosť súdnej kontroly dlhšie trvajúcej väzby	110
21	Dôvody väzby	113
22	Nebezpečenstvo úteku trestne stíhanej osoby	115
23	Nepripustné odôvodnenie útekovvej väzby	130
24	Časové hľadisko konania obvineného pri posudzovaní dôvodov väzby	134
25	Vzatie obvineného do väzby	145
26	Adresa pre doručovanie zásielok súdmi a orgánmi činnými v trestnom konaní. Posudzovanie existencie väzobných dôvodov	147

27	Vlastníctvo nehnuteľnosti v cudzine ako dôvod väzby	154
28	Predĺženie lehoty trvania väzby.....	158
29	Podmienky rozhodovania o väzbe	169
30	Ďalšie trvanie väzby	174
31	Odôvodnenie zásahu do osobnej slobody.....	175
32	Povaha a obmedzovanie základných práv a slobôd, obmedzenie osobnej slobody, právo na verejné prerokovanie bez zbytočných prieťahov, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, prezumpcia nevinny.....	183
33	Dôvodnosť trestného stíhania ako materiálna podmienka väzby	189
34	Posudzovanie dôkazov pri väzbe.....	193
35	Rozhodovanie o väzbe	197
36	Právo na osobnú slobodu	202
37	Dôvody vzatia do väzby	210
38	Trvanie primeraných povinností a obmedzení ako náhrady väzby	213
39	Zákonné požiadavky na zistenie existencie materiálnych (hmotnoprávne) a formálnych (procesnoprávnych) podmienok väzby ...	220
40	Prezumpcia nevinny ako dôvod prepustenia z väzby.....	226
41	Účel trestného konania pri väzbe.....	229
42	Väzba z dôvodu ochrany spoločnosti pred páchaním trestnej činnosti	235
43	Dôvody pre útekovú väzbu.....	241
44	Popretie viny obvineným ako dôvod väzby	245
45	Viazanosť obmedzení obvineného vo výkone trestu odňatia slobody na ustanovenia o väzbe	249
46	Pri posudzovaní väzby je výklad pojmu „konkrétne skutočnosti“ vecou súdu.....	253
47	Posúdenie dôležitosti svedkov vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe	256
48	Dôvody väzby	261
49	K preukazovaniu dôvodnosti väzby z materiálnej stránky	264
50	Dôvody väzby	275
51	Formálne a materiálne podmienky väzby	278
52	Skúmanie opodstatnenosti trvania väzby	282
53	Skúmanie opodstatnenosti trvania väzby v každom štádiu konania.....	286
3	DÔVODY VÄZBY	291
54	Lehota väzby.....	291
55	Podmienky pokračujúcej väzby.....	298

56	Právne účinky návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby....	307
57	Predĺženie lehoty trvania väzby.....	314
58	Záruky spravodlivého procesu v trestnom konaní	315
59	Právo na obhajobu v konaní o predĺžení väzby.....	321
60	Podmienky pre rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby	327
61	Presúvanie lehoty trvania väzby do doby po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody.....	331
62	Rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby.....	334
63	Časové obmedzenie trvania väzby.....	338

ÚSTAVNOPRÁVNA A TRESTNO-PROCESNÁ CHARAKTERISTIKA VÄZBY

Zbytočné prietahy v trestnom konaní

Vzhľadom na to, že „osobná sloboda“ je ústavne garantovaným princípom a „pozbavenie slobody – väzba“ je výnimkou z neho, musí úvaha súdu o existencii zákonom ustanovených dôvodov a času väzby v konkrétnom prípade zodpovedať vždy tomuto vzťahu medzi princípom a výnimkou.

Súvisiace ustanovenia: Čl. 17 Ústavy SR

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky
zo dňa 18. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 165/02

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu D. Š. a zo sudcov L. M. a Š. O. prerokoval prijatú sťažnosť J. D., R.H., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., Advokátska kancelária, P. B., v časti namietaného porušenia práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. mája 2002 sp. zn. Ntv-II 48/02 a v časti namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline vo veci sp. zn. 3 T 9/00 v súvislosti s rozhodovaním o obžalobe na J. D., a takto

rozhodol:

Základné právo J. D. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. mája 2002 sp. zn. Ntv-II 48/02 a jeho právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Žiline vo veci sp. zn. 3 T 9/00 **porušené nebolo.**

Odôvodnenie

I.

1.1 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 18. decembra 2002 č. k. I. ÚS 165/02-17 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. D., R. H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. B., Advokátska kancelária, P. B. (ďalej len „právny zástupca sťažovateľa“), v časti namietaného porušenia práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

(ďalej len „najvyšší súd“) z 27. mája 2002 sp. zn. Ntv-II 48/02 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a v časti namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) vo veci sp. zn. 3 T 9/00 v súvislosti s rozhodovaním o obžalobe na J. D. (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ zároveň žiadal, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a aby mu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 000 Sk.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že bol uznesením Okresného súdu v Trenčíne z 26. júna 1999 sp. zn. 3 Tp 62/99 podľa § 68 Trestného poriadku (ďalej aj „TP“) z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a ods. 2 TP vzatý do väzby (so začiatkom plynutia väzby od 25. júna 1999) v podstate preto, že sa „mal 19. januára 1999 zúčastniť ozbrojeného prepadu peňažného transportu Slovenskej pošty v Považskej Bystrici, kde sa mali pokúsiť od cudziť vrecia so sumou 20 miliónov Sk“. Krajský prokurátor v Trenčíne podal 30. januára 2001 krajskému súdu obžalobu na M. K. a spol. (medzi inými aj na sťažovateľa) pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 Trestného zákona (ďalej len „TZ“), ktorého sa mali dopustiť vykonaním prepadu peňažného transportu. Trestná vec bola uznesením najvyššieho súdu z 25. apríla 2001 sp. zn. Ndt 42/2001 prikázaná na prejednanie a rozhodnutie krajskému súdu, ktorý následne túto trestnú vec spojil na hlavnom pojednávaní 2. októbra 2001 s inou trestnou vecou vedenou proti obžalovanému M. K. a spol. pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 TZ na spoločné konanie s tým, že ďalej ich vedie pod sp. zn. 3 T 9/00.

1.2 Zo sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že krajský súd uznesením z 30. januára 2002 podľa § 72 ods. 2 TP zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu s odôvodnením, že ani v súčasnom štádiu konania sa dôvody väzby nezmenili, podozrenie zo spáchania trestnej činnosti, ktorá sa mu kladie za vinu, sa neoslabilo, ale pretrváva ďalej, ako aj že je stíhaný za trestný čin, kde dolná hranica trestu je viac ako 8 rokov, že neboli vypočutí ďalší svedkovia, a teda je obava, že by mohol týchto svedkov ovplyvňovať alebo ovplyvňovať spoluobžalovaných. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 To 4/02 z 18. februára 2002 sťažnosť sťažovateľa, ktorú podal proti uzneseniu krajského súdu z 30. januára 2002, zamietol podľa § 148 ods. 1 písm. c) TP. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že ústavný súd nálezom z 21. augusta 2002 sp. zn. III. ÚS 79/02 rozhodol tak, že najvyšší súd uznesením z 18. februára 2002 sp. zn. 7 To 4/02 porušil právo Mgr. M. Ž. (spoluobžalovaného) podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru a citované uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vrátil mu vec na nové prejednanie a rozhodnutie.

Napadnutým uznesením (z 27. mája 2002) najvyšší súd jeho väzbu predĺžil do 25. marca 2003. Podľa sťažovateľa aj v tomto prípade najvyšší súd postupoval v rozpore s označenými článkami ústavy, pretože „znova paušálne a bez náležitého odôvodnenia vyhovel návrhu predsedníčky senátu na predĺženie väzby a to aj nad rámec jej návrhu. Prakticky ničím neodôvodnil napadnuté uznesenie“. Sťažovateľ v tejto súvislosti namietal porušenie jeho „práv byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu, nebyť vo väzbe dlhšie ako po nevyhnutnú dobu a byť prepustený počas konania“. Podľa neho nie sú konkrétne dôkazy, že by bol v čase rozhodovania o vzatí do väzby alebo vôbec daný dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. b) TP. Ďalej uviedol, že „prípravné konanie bolo dávno skončené, obžaloba na súd napadla 30. 03. 2001 a súd už vypočul v podstate všetkých najdôležitejších svedkov“, a preto „dôvod kolúznej väzby“ nie je daný, v dôsledku čoho je porušované jeho „právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu“.

1.3 V súvislosti s dobou trvania väzby a „postupom krajského súdu vo veci sp. zn. 3 T 9/00 v súvislosti s rozhodovaním o obžalobe na sťažovateľa“ sťažovateľ uviedol, že „po

prieťahoch v prípravnom konaní dňom 30. 3. 2001 napadla obžaloba súdu. Po prvýkrát vytýčil Krajský súd v Žiline hlavné pojednávanie až na dni 10. – 14. septembra 2001. Termín hlavného pojednávania v tieto dni však bol zrušený a to z toho dôvodu, že jeden z členov senátu sa mal zúčastniť snemu Zväzu protifašistických bojovníkov. Ďalší termín pojednávania bol vytýčený na deň 2. – 5. októbra 2001 avšak aj toto bolo zrušené. Ďalší termín bol vytýčený na 28., 29. a 30. novembra 2001, kedy skutočne bolo hlavné pojednávanie vykonané, boli vypočutí utajení svedkovia a vzhľadom na to, že sa nedostavili všetci predvolaní svedkovia, bolo hlavné pojednávanie opäť odročené na 7. a 8. novembra 2001. Po predvolaní svedkov bolo hlavné pojednávanie vytýčené na dni 28. - 31. januára 2002, ktoré bolo vykonané. Pojednávanie vytýčené na 7. a 8. marca 2002 sa znova nekonalo, pretože členka senátu odišla na kúpeľnú liečbu. Nový termín hlavného pojednávania je vytýčený na dni 14., 15. a 17. mája 2002“. Podľa sťažovateľa dôkazom prieťahov v konaní a nerešpektovania zásady prejednávateľ väzobné veci čo najrýchlejšie je aj to, že „hoci bolo v dňoch 19. – 21. 6. 2002 vykonané hlavné pojednávanie na Krajskom súde v Žiline, toto bolo znova odročené až na dni 11. – 13. 9. 2002. Hoci som na hlavnom pojednávaní 21. 6. 2002 podal žiadosť o prepustenie z väzby, túto mi krajský súd zamietol s poukazom na názor najvyššieho súdu v napadnutom uznesení o predĺžení väzby“. Podľa sťažovateľa „z uvedeného vyplýva, že súd vo veci nepostupuje s prihliadnutím na nutnosť väzobné veci prejednávať urýchlene. Hlavné pojednávania neboli dôsledne pripravené. Skutočnosti, pre ktoré bolo viackrát odročené hlavné pojednávanie som nezavinil a je nemysliteľné, aby bola účasť člena senátu na sneme Zväzu protifašistických bojovníkov, ako aj kúpeľná liečba členky senátu zákonným dôvodom na môj ďalší pobyt vo väzbe. Všetky tieto skutočnosti potvrdzujú liknavý postup orgánov činných v trestnom konaní pri rozhodovaní v mojej veci. Súdny majú povinnosť organizovať prácu tak, aby boli trestné veci prejednávané čo najrýchlejšie a v súlade so zákonom. Nedôslednosť v postupe orgánov činných v trestnom konaní nemôže ísť na môj úkor a táto nemôže byť dôvodom na moje ďalšie držanie vo väzbe“.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: najvyšší súd, zastúpený predsedom jeho trestného kolégia H. S., vyjadrením zo 14. januára 2003, krajský súd, zastúpený jeho predsedom R. U., resp. jeho podpredsedom J. K., vyjadreniami z 1. augusta 2002, 31. januára 2003 a 25. apríla 2003 a právny zástupca sťažovateľa vyjadreniami z 28. februára 2003, 21. augusta 2003 a 17. septembra 2003.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práv.

II.

Na základe písomných vyjadrení účastníkov konania a ich príloh ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav napadnutého konania:

1. Na sťažovateľa a ďalších piatich obvinených (K., Ž., Ž., I., P.) podal 30. marca 2001 krajský prokurátor v Trenčíne obžalobu Krajskému súdu v Trenčíne pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 TZ a pre trestný čin nedovoleného ozbrojovania podľa § 185 ods. 1 a ods. 2 písm. a) a b) TZ, ktorých sa títo mali dopustiť vykonaním dvoch ozbrojených prepádov peňažných transportov skutkami uvedenými v obžalobe.

Trestná vec bola uznesením najvyššieho súdu z 25. apríla 2001 sp. zn. Ndt 42/2001 prikázaná na prejednanie a rozhodnutie krajskému súdu. Krajský súd, ktorému bola vec z tohto dôvodu postúpená 10. mája 2001 a zapísaná pod sp. zn. 3 T 7/01, ju na hlavnom pojednávaní 2. októbra 2001 spojil s inou trestnou vecou (sp. zn. 3 T 9/00) vedenou proti obžalovanému M. K. a ďalším šiestim páchatelom pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 TZ na spoločné konanie. Trestná vec sťažovateľa (a ďalších

deviatich obžalovaných) je v dôsledku tohto spojenia na spoločné konanie vedená pod sp. zn. 3 T 9/00.

Väzba

2. Sťažovateľ bol v súvislosti s označeným trestným sťažaním vzatý do väzby (so začiatkom jej plynutia od 25. júna 1999) uznesením Okresného súdu v Trenčíne z 26. júna 1999 sp. zn. 3 Tj 62/99 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b) a ods. 2 TP (t. j. z dôvodu, podľa ktorého obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že bude pôsobiť na svedkov alebo spoluobvinených alebo ináč mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, resp. z dôvodu, podľa ktorého obvinený môže byť vzatý do väzby tiež vtedy, ak je trestne stíhaný pre trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, aj keď nie sú dôvody dané podľa odseku 1).

3. Krajský súd a následne najvyšší súd ako odvolací súd opakovane rozhodovali o väzbe sťažovateľa a spoluobžalovaných. Z rozhodnutí najvyššieho súdu okrem napadnutého uznesenia bolo v kontexte danej veci relevantné ešte jeho uznesenie z 18. februára 2002 sp. zn. 7 To 4/02, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa (a ďalších piatich spoluobžalovaných) proti uzneseniu krajského súdu z 30. januára 2002, ktorým bola podľa § 72 ods. 2 TP zamietnutá jeho žiadosť (a žiadosť ďalších spoluobžalovaných) o prepustenie z väzby na slobodu. Vo vzťahu k sťažovateľovi najvyšší súd o existencii väzobných dôvodov uviedol, že „krajský súd aj po vykonaní dokazovania na poslednom pojednávaní správne poukázal na pretrvávanie dôvodov kolúznej väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. b) Tr. por. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 7. – 8. marca 2002, na ktoré bolo predvolaných 19 svedkov (doposiaľ nevypočutých), vrátane vyšetrovateľa a znalca. Najvyšší súd SR sa stotožnil aj s názorom krajského súdu, pokiaľ ide o pretrvávanie dôvodu väzby v zmysle § 67 ods. 2 Tr. por. u všetkých obžalovaných (...)“, t. j. vrátane sťažovateľa.

4. Napadnutým uznesením (z 27. mája 2002) najvyšší súd podľa § 71 ods. 2 TP lehotu trvania väzby u sťažovateľa (a ďalších piatich spoluobžalovaných) predĺžil do 25. marca 2003. Najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ je vo väzbe „od 25. júna 1999 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. b), ods. 2 Tr. por.“ Ďalej uviedol, že podľa „§ 71 ods. 2 Tr. por. v znení novely vykonanej zákonom č. 366/2000 Z. z. väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obžalovaných na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby na nevyhnutne potrebnú dobu rozhodnúť najvyšší súd, a to aj opakovane. Celková doba trvania väzby nesmie presiahnuť tri roky a pri obzvlášť závažných trestných činoch päť rokov. Z obsahu trestných spisov je zrejmé, že dôvody väzby u obžalovaných trvajú aj naďalej vzhľadom na charakter trestnej činnosti, okolnosti jednotlivých skutkov i právnu kvalifikáciu. V stanovenej lehote (do 31. mája 2002) nebolo možné vec ukončiť, keďže hlavné pojednávanie bolo dvakrát odročené pre neprítomnosť jedného z obhajcov, taktiež nebolo možné konať pre práceneschopnosť sudkyne. Z vyššie naznačeného stavu konania vyplýva, že uvedené špecifické okolnosti týkajúce sa zložitosti a rozsahu vykonávania dôkazov na hlavnom pojednávaní, ako aj okolnosti za ktorých mali byť skutky spáchané, odôvodňujú konkrétnym spôsobom obavu, že prepustením obžalovaných na slobodu by bolo zmarené dosiahnutie účelu trestného konania (...)“.

5.1 Na základe sťažnosti jedného zo spoluobžalovaných sťažovateľa ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 79/02 z 21. augusta 2002 vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 To 4/02 z 18. februára 2002 (pozri bod 3 tejto časti nálezu) bolo porušené právo Mgr. M. Ž.

podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru. Ústavný súd zároveň toto uznesenie v časti týkajúcej sa Mgr. M. Ž. zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu, aby v nej znova konal a rozhodol.

5.2 Z odôvodnenia tohto rozhodnutia ústavného súdu vyplýva, že Mgr. M. Ž. bol vzatý do väzby príslušným uznesením súdu len «z dôvodu podľa § 67 ods. 2 TP». Ústavný súd v tejto súvislosti konštatoval, že najvyšší súd „sa pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu zameril iba na existenciu dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu s dolnou hranicou trestu odňatia slobody najmenej osem rokov. (...) Inými skutočnosťami namietanými sťažovateľom sa najvyšší súd nezaoberal, pretože podľa jeho názoru: „Väzbu na základe uvedeného ustanovenia nie je potrebné odôvodňovať žiadnymi ďalšími skutočnosťami“ (...). Podľa názoru ústavného súdu vysloveného v tomto rozhodnutí z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) však vyplýva, že „dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, hoci je *conditio sine qua non* pre väzbu, samo osebe môže byť len dočasným väzobným dôvodom (skôr v počiatočných štádiách trestného konania). Pokiaľ má väzba trvať aj naďalej, musí k tomuto jej základnému predpokladu pristúpiť ďalší významný a dostatočný dôvod, resp. dôvody ustanovené vnútroštátnym zákonom, pričom kompetentné orgány musia navyiac vo väzobnej veci postupovať s osobitnou starostlivosťou“.

5.3 V nadväznosti na uvedené ústavný súd najvyššiemu súdu vo veci sťažovateľa Mgr. M. Ž. predovšetkým vytkol to, že keď „najvyšší súd rozhodoval o väzbe sťažovateľa 18. februára 2002, tento sa v nej nachádzal už takmer tri roky (od 25. marca 1999). V tom čase preto iba samotné dôvodné podozrenie, že spáchal závažný trestný čin, nemohlo byť titulom pre jeho väzbu a ďalšie pokračovanie v nej. Väzba by bola opodstatnená a zákonná iba vtedy, keby k tomuto dôvodnému podozreniu bola pristúpila aj niektorá z ďalších skutočností uznávaných ako väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 TP (obava z útoku, kolúzie alebo pokračovania v trestnej činnosti) (...)“.

6.1 Najvyšší súd po vrátení veci konajúc znovu o sťažnosti Mgr. M. Ž. podanej proti uzneseniu krajského súdu z 30. januára 2002 (pozri bod 3 tejto časti nálezu) rozhodol uznesením zo 17. októbra 2002 sp. zn. 7 To 17/02 tak, že uznesenie krajského súdu podľa § 149 ods. 1 písm. a) a ods. 3 TP zrušil „v časti dotýkajúcej sa obžalovaného Mgr. M. Ž.“. Vo výroku aj v odôvodnení tohto uznesenia výslovne uviedol, že tak robí „(...) So zreteľom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2002 sp. zn. III. ÚS 79/02-33 (...)“.

6.2 Najvyšší súd zároveň týmto uznesením podľa § 149 ods. 1 písm. a) TP zrušil v celom rozsahu aj uznesenie krajského súdu z 13. septembra 2002 sp. zn. 3 T 9/00, ktorým tento medzičasom zamietol žiadosti sťažovateľa a ďalších obžalovaných o prepustenie z väzby, ktoré podali na hlavnom pojednávaní 13. septembra 2002, a podľa § 72 ods. 1 TP prepustil dotknutých obžalovaných vrátane sťažovateľa z väzby na slobodu. Vo vzťahu k dôvodom kolúznej väzby (§ 67 ods. 1 písm. b) TP) u sťažovateľa najvyšší súd uviedol, že „ani neskončené dokazovanie na hlavnom pojednávaní nepotvrzuje konkrétnym spôsobom, že by v tomto štádiu konania mohli úspešne naplniť uvedený dôvod väzby. Krajský súd vykonal všetky mienené a procesnými stranami navrhované dôkazy (vrátane všetkých listinných dôkazov), pričom na pojednávanie odročené na 11. až 13. novembra 2002 predvolal desať svedkov, ktorých navrhli obžalovaní. Krajský súd v odôvodnení uznesenia ani neuviedol, v čom alebo v akých konkrétnych súvislostiach by obžalovaní mohli na svedkov alebo spoluobžalovaných ešte v súčasnej dôkaznej situácii pôsobiť. Navyše niekoľko z obžalovaných nie je stíhaných väzobne (...)“.

7. V nadväznosti na uznesenie najvyššieho súdu (pozri bod 6.1) a jeho právoplatnosť najvyšší súd príkazom na prepustenie z väzby zo 17. októbra 2002 prikázal, aby boli sťažovateľ a ďalší označení obžalovaní ihneď prepustení z väzby na slobodu. Zároveň ich v tomto príkaze poučil o povinnosti dostaviť sa na hlavné pojednávanie krajského súdu v dňoch

11. až 13. novembra 2002, ako aj „o možnosti nového vzatia do väzby pri porušení zákonných podmienok uvedených v § 67 ods. 3 TP v znení novely č. 422/2002 Z. z.“

Konanie pred krajským súdom

8. Hlavné pojednávanie nariadené na 10. až 14. september 2001 bolo z dôvodu prekážok na strane okresného súdu (neprítomnosť prísediaceho J. Š., ktorý sa vzápätí vzdal funkcie prísediaceho, v dôsledku čoho došlo aj k zmene v zložení senátu) odročené na 2. až 5. október 2001. Toto hlavné pojednávanie, na ktorom došlo k rozhodnutiu o spojení trestných vecí na spoločné konanie (pozri bod 1 tejto časti nálezu), bolo odročené pre neprítomnosť jedného z obhajcov a obžalovaného na 7. až 9. november 2001 a 28. až 30. november 2001 „v záujme zosúladenia termínov s prípadnými kolíziami zo strany obhajcov“.

9. Hlavné pojednávania boli v uvedených dňoch riadne uskutočnené (po prednesení obžalôb zo spojených trestných vecí a vyjadrení zástupcov poškodených strán boli vypočutí obžalovaní - medzi nimi aj sťažovateľ, vypovedal svedok P. Ch. a vykonal sa výsluch utajeného a chráneného svedka) a krajský súd 30. novembra 2001 uznesením zamietol žiadosti obžalovaných vrátane sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu a následne 17. decembra 2001 predložil spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o ich sťažnostiach, ktoré podali proti jeho uzneseniu. Spis sa okresnému súdu vrátil 7. januára 2002.

10. Hlavné pojednávanie nariadené na 28. až 31. január 2002 bolo po výsluchu pätnástich svedkov odročené na 7. až 8. marec 2002 za účelom predvolania ďalších devätnástich (menovite označených) svedkov. Krajský súd zároveň uznesením zamietol žiadosti obžalovaných vrátane sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ktoré podali počas hlavného pojednávania. Následne sťažovateľ a dotknutí obžalovaní podali sťažnosti proti tomuto uzneseniu krajského súdu (z 30. januára 2002) a z tohto dôvodu bol spis opätovne predložený najvyššiemu súdu, ktorý o nich rozhodol 18. februára 2002 (pozri bod 3 tejto časti nálezu).

11. Hlavné pojednávanie nariadené na 7. až 8. marec 2002 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti obhajcu spoluobžalovaného. Následne bola od 11. marca do 25. apríla 2002 práceneschopná sudkyňa - členka senátu. Predsedníčka senátu v dôsledku toho, že nahradíť práceneschopnú členku senátu v tomto štádiu konania iným sudcom by znamenalo hlavné pojednávanie vykonať znova a opakovať už vykonané dôkazy, nariadila hlavné pojednávanie na 14. až 17. máj 2002, ktorého termín konania však z dôvodu oznámenia jedného z obhajcov spoluobžalovaných o jeho kolízii s iným (skôr nariadeným) hlavným pojednávaním bol zmenený na 19. až 21. jún 2002. Zároveň predsedníčka senátu podala najvyššiemu súdu návrh na predĺženie lehoty trvania väzby u obžalovaných vrátane sťažovateľa. Najvyšší súd o tomto návrhu rozhodol 27. mája 2002 napadnutým uznesením (pozri bod 4 tejto časti nálezu).

12. Hlavné pojednávanie nariadené na 19. až 21. jún 2002 bolo po výsluchu osemnástich svedkov a vykonaní listinných dôkazov a po zamietnutí (uznesením) žiadostí obžalovaných vrátane sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu odročené na 11. až 13. september 2002. V uznesení o odročení sa uviedlo, že spis bude predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o sťažnostiach, ktoré sťažovateľ a dotknutí obžalovaní podali proti uzneseniu krajského súdu, ktorým zamietol uvedené žiadosti sťažovateľa a ďalších obžalovaných. Najvyšší súd o nich rozhodol 19. augusta a 23. augusta 2002 spis vrátil krajskému súdu.

13. Hlavné pojednávanie nariadené na 11. až 13. september 2002 bolo po výsluchu troch svedkov, dvoch súdnych znalcov, vykonaní listinných dôkazov a prečítaní výpovedí svedkov (okrem tých, u ktorých spoluobžalovaní sťažovateľa trvali na ich vypočutí na hlavnom pojednávaní) odročené na 11. až 13. november 2002. Krajský súd zároveň uznesením rozhodol o žiadostiach sťažovateľa a spoluobžalovaných o prepustenie z väzby na slobodu, ktorí proti nemu podali sťažnosť. Spis bol z tohto dôvodu predložený najvyššiemu súdu, ktorý o ich sťažnostiach rozhodol uznesením zo 17. októbra 2002 (pozri body 6.1 a 6.2 tejto

časti nálezu) a v nadväznosti na jeho právoplatnosť nariadil ich prepustenie z väzby na slobodu (pozri bod 7 tejto časti nálezu). Počas ďalšieho trvania napadnutého konania bol sťažovateľ na slobode.

14. Hlavné pojednávanie nariadené na 11. až 13. november 2002 bolo z dôvodu neprítomnosti šiestich obžalovaných vrátane sťažovateľa, ktorý bol prostredníctvom svojho obhajcu ospravedlnený (praceneschopnosť), odročené na neurčito.

15. Hlavné pojednávanie nariadené na 24. február 2003, ktorého sa o. i. nezúčastnili obhajca sťažovateľa a traja obžalovaní (ospravedlnení pre praceneschopnosť), bolo odročené na 12. a 13. máj 2003, keďže spis bolo potrebné predložiť najvyššiemu súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti jedného zo spoluobžalovaných. Zo zápisnice z odročeného hlavného pojednávania z 24. februára 2003 vyplýva, že sťažovateľ nesúhlasil s tým, aby jeho neprítomný obhajca bol na hlavnom pojednávaní zastúpený na základe substitučného plnomocenstva.

16. Od odročeného pojednávania bol najvyššiemu súdu opakovane predložený spis na rozhodnutie o námietke zaujatosti a sťažnosti jedného z obžalovaných. Najvyšší súd rozhodol 29. mája 2003 tak, že vec krajskému súdu neodňal; krajský súd v dôsledku toho mohol vo veci znova konať od 6. júna 2003, keď mu bol dotknutý spis vrátený. Z tohto dôvodu bolo hlavné pojednávanie nariadené na 12. a 13. máj 2003 odročené na 30. jún a 1. júl 2003.

17. Hlavné pojednávanie nariadené na 30. jún a 1. júl 2003 bolo odročené z dôvodu neprítomnosti (pre praceneschopnosť) jedného z obžalovaných (Ž.). Nový termín hlavného pojednávania bol určený na 29. až 30. september 2003. Medzitým krajský súd 19. augusta 2003 vydal príkaz na zatknutie tohto obžalovaného (Ž.), ktorý bol orgánmi polície realizovaný 12. septembra 2003 a tento obžalovaný bol vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 67 ods. 3 písm. a) TP (ak bol obvinený prepustený z väzby, môže byť v tej istej veci vzatý do väzby, ak je na úteku alebo sa skrýva, aby sa vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, nezdržiava sa na adrese, ktorú uviedol orgánom činným v trestnom konaní, nepreberá zásielky alebo nerešpektuje príkazy orgánov činných v trestnom konaní).

18. Hlavné pojednávania nariadené na 29. až 30. september 2003 a potom na 11. a 18. november 2003 boli odročené z dôvodu neprítomnosti sťažovateľa a ďalšieho obžalovaného (pre praceneschopnosť). Na hlavnom pojednávaní 18. novembra 2003 bola uznesením zamietnutá žiadosť obžalovaného (Ž.) o prepustenie z väzby na slobodu a následne z dôvodu jeho sťažnosti podanej proti tomuto uzneseniu, ako aj za účelom predĺženia jeho väzby bol spis krajského súdu až do 18. decembra 2003 na najvyššom súde.

19. Hlavné pojednávania boli nariadené na 20. a 27. január 2004 (boli aj vykonané) a 3. a 10. február 2004.

III.

V rozsahu, v akom bola predmetná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (o viazanosti ústavného súdu sťažnosťou a uznesením o jej prijatí na ďalšie konanie pozri napr. nález z 30. apríla 2003 sp. zn. I. ÚS 36/02), sťažovateľ namietal porušenie

1. základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu (z 27. mája 2002), ktorým bola lehota trvania väzby u neho predĺžená do 25. marca 2003. Podľa sťažovateľa najvyšší súd postupoval v rozpore s označenými článkami ústavy, pretože „paušálne a bez náležitého odôvodnenia vyhovel návrhu predsedníčky senátu na predĺženie väzby, a to aj nad rámec jej návrhu“. Podľa sťažovateľa sa nerešpektovala ani zásada „prejednávať väzobné veci čo najrychlejšie“;

2. základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní (vo veci obžaloby, ktorá bola na

sťažovateľa podaná a je vedená v spoločnom konaní pod sp. zn. 3 T 9/00). Podľa sťažovateľa krajský súd „vo veci nepostupuje s prihliadnutím na nutnosť väzobné veci prejednávať urýchlene“.

Právo na osobnú slobodu

1.1 Predmet sťažnosti uvedený v tomto bode bolo potrebné posúdiť podľa čl. 17 ústavy, ktorý v relevantnej časti znie:

Podľa čl. 17 ústavy osobná sloboda sa zaručuje (odsek 1). Nikoho nemožno (...) pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (odsek 2 prvá veta). Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu (odsek 5).

1.2 V danej veci zákonnú úpravu tvorí Trestný poriadok, ktorého relevantné ustanovenia v čase, keď došlo k namietaným skutočnostiam, boli v nasledovnom znení:

Väzba v konaní pred súdom spolu s väzbou v prípravnom konaní nesmie trvať dlhšie ako dva roky. Ak nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie v tejto lehote skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže o ďalšom trvaní väzby na nevyhnutne potrebnú dobu rozhodnúť najvyšší súd, a to aj opakovane. Celková doba trvania väzby nesmie presiahnuť tri roky a pri obzvlášť závažných trestných činoch päť rokov (§ 71 ods. 2 TP).

Návrh na predĺženie lehoty podľa odseku 2 podáva v prípravnom konaní generálny prokurátor a v konaní pred súdom predseda senátu (§ 71 ods. 3 TP).

1.3 Zástupca najvyššieho súdu k tomuto bodu sťažnosti vo svojom vyjadrení zo 14. januára 2003 uviedol, že senát, ktorý napadnutým uznesením na návrh predsedníčky senátu krajského súdu predĺžil lehotu trvania väzby podľa § 71 ods. 2 TP, okrem iného aj obvinenému sťažovateľovi do 25. marca 2003, postupoval v súlade so zákonom. Podľa tohto vyjadrenia „Senát vychádzal zo skutočnosti, že všetci obvinení i obvinený J. D. sú stíhaní pre trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej 8 rokov (§ 67 ods. 2 Tr. por.). Správne poukázal na skutočnosti, pre ktoré boli pojednávania odročované, čo malo za následok, že krajský súd nemohol vo veci meritórne rozhodnúť. Zaoberal sa aj okolnosťami uvedenými v § 71 ods. 2 Tr. por., lebo zistil, že špecifické okolnosti týkajúce sa zložitosti a rozsahu vykonávania dôkazov na hlavnom pojednávaní, ako aj okolnosti za ktorých mali byť skutky spáchané, odôvodňujú konkrétnym spôsobom obavu, že prepustením obžalovaných na slobodu by bolo zmarené dosiahnutie účelu trestného konania. Z uvedeného vyplýva, že senát konal v súlade so zákonom, ako aj v zmysle rozhodnutí Najvyššieho súdu SR uverejnených pod číslom 41/1994 a 17/1996 Zb. rozh. tr. Z uvedených dôvodov nebolo porušené právo na osobnú slobodu obvineného podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (...)“.

1.4 Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu v reakcii (z 28. februára 2003 v spojení s podaním z 21. augusta 2003) na toto vyjadrenie najvyššieho súdu o. i. uviedol, že uvedené dôvody «nemôžu odôvodniť porušenie ústavných princípov ani konvalidovať vzniknutý stav. Samotná skutočnosť, že som stíhaný za trestný čin s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov nie je sama o sebe zákonným a ústavným dôvodom na moje sústavné držanie vo väzbe počas celého trestného konania. Ani zložitost' prípadu a vykonávaných dôkazov neznamená, že väzba musí trvať toľko, aby súdy „stihli“ vec ukončiť. Preto najmä v zložitých prípadoch musia kompetentné orgány postupovať s osobitnou starostlivosťou. Z citovaného stanoviska nevyplýva, v čom by mala byť vidieť práve táto osobitná starostlivosť. Samotné podozrenie zo spáchania trestného činu môže byť dôvodom na vzatie osoby do väzby na počiatku vyšetrovania, avšak s pribúdajúcim časom k dôvodu

na predĺženie väzby, okrem podozrenia, musí pristúpiť ďalší významný dôvod v súlade nielen s vnútroštátnym právom ale aj medzinárodnými normami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Takouto normou je Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z neho vychádzajúca judikatúra EŠLP náš názor potvrdzuje (...) Na prietiahy spôsobené krajským súdom nereagoval ani Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní o návrhu na predĺženie väzby (...)». Z týchto dôvodov podľa sťažovateľa najvyšší súd napadnutým uznesením „porušil moje právo na osobnú slobodu podľa čl. 17 odsek 1, 2 a 5 ústavy SR“.

1.5 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z čl. 127 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 6/02, I. ÚS 189/03).

1.6 Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Ústava sama teda neustanovuje ani dôvody väzby, ani čas, na ktorý možno vziať do väzby, ale odkazuje v tomto smere na zákonnú úpravu. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. V dôsledku toho nerešpektovanie príslušnej zákonnej úpravy je zároveň nerešpektovaním ústavy, a tým i porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu.

Ústavné záruky osobnej slobody jednotlivca sa však v prípade väzby len odkazom na zákonnú úpravu nevyčerpávajú. V materiálnom zmysle slova ústava vyžaduje, aby rozhodnutie súdu o väzbe zodpovedalo jednak významu zaručenej osobnej slobody a jednak „dôvodom a času ustanovenému zákonom“. Z ustanovenia čl. 17 ods. 5 ústavy je evidentné, že „rozhodnutie“, „dôvody“ a „čas, na ktorý možno vziať do väzby“, tvoria jeden celok. Vzhľadom na to, že „osobná sloboda“ je ústavne garantovaným princípom a „pozbavenie slobody – väzba“ je výnimkou z neho, musí úvaha súdu o existencii zákonom ustanovených dôvodov a času väzby v konkrétnom prípade zodpovedať vždy tomuto vzťahu medzi princípom a výnimkou. Výnimčosti tohto prostriedku musí zodpovedať aj jeho čas použitia tak, aby väzba nepresiahla v konkrétnom prípade s ohľadom na jeho okolnosti nevyhnutnú dobu. Trvanie väzby možno totiž v konkrétnom prípade ospravedlniť, len ak existujú jasné náznaky skutočného verejného záujmu, ktoré napriek prezumpcii nevinny prevažujú nad právom obvineného na osobnú slobodu. Vo formálnom zmysle slova ústava vyžaduje, aby súd túto svoju úvahu vyjadril ešte aj spôsobom, ktorý pre rozhodnutie o väzbe ustanovuje zákon. Ústava tak jasne dbá o to, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému

postupu orgánov činných v trestnom konaní (nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 55/98 z 18. októbra 2001, pozri aj I. ÚS 6/02).

Z judikatúry ústavného súdu teda vyplýva, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (mutatis mutandis II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III ÚS 7/00). Požiadavka obsiahnutá v tomto článku sa nemôže definovať *in abstracto*, ale musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci vrátane toho, čo v sťažnosti uviedol sťažovateľ (pozri napr. I. ÚS 109/03). Ústavný súd preto v prípade čl. 17 ústavy môže a musí uplatniť určitú revíziu právomoc, avšak bez toho, aby sám hodnotil skutočnosť, ktoré viedli všeobecný súd k tomu, že uprednostnil určité rozhodnutie pred iným. Jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, nie však konať ako všeobecný súd tretej alebo štvrtej inštancie; takéto konanie by bolo porušením obmedzenia, ktoré vyplýva z rozdelenia ústavnej ochrany základných práv alebo slobôd medzi všeobecné súdy a ústavný súd v čl. 127 ods. 1 ústavy.

1.7 Podstata námietok v tomto bode sťažnosti sťažovateľa sa týkala prekročenia nevyhnutnej doby trvania väzby, do ktorej bol vzatý počnúc 25. júnom 1999, počas napadnutého konania pred krajským súdom, ktoré sa začalo 10. mája 2001.

V danej veci ústavný súd konštatuje, že trvanie väzby u sťažovateľa v napadnutom konaní pred krajským súdom neprekročilo lehotu, ktorá je v tomto prípade trestného stíhania zákonom ustanovená ako maximálna. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd vo vzťahu k sťažovateľovi však neprekročil napadnutým uznesením ani lehotu, ktorá je vymedzená požiadavkou, „aby väzba nepresiahla v konkrétnom prípade s ohľadom na jeho okolnosti nevyhnutnú dobu“. V okolnostiach danej veci bolo potrebné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu posúdiť aj z hľadiska jeho uznesenia z 18. februára 2002, ktoré napadnutému uzneseniu bezprostredne predchádzalo. Konkrétne okolnosti danej veci totiž bez akýchkoľvek pochybností svedčia podľa názoru ústavného súdu o existencii úzkej súvislosti medzi týmito uzneseniami najvyššieho súdu (pozri body 3, 4, 10 a 11 časti II nálezu), preto napadnuté uznesenie nemožno posudzovať izolovane a bez ohľadu na odôvodnenie, ktorým najvyšší súd vo svojom uznesení z 18. februára 2002 odôvodnil existenciu väzobných dôvodov u sťažovateľa.

1.8 Sťažovateľ bol vzatý a držaný vo väzbe z dvoch zákonom ustanovených väzobných dôvodov: jednak z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. b) TP (dôvod tzv. kolúznej väzby) a jednak z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 2 TP (dôvod založený na podozrení zo spáchania trestného činu s dolnou hranicou trestu odňatia slobody najmenej osem rokov). Väzobný prípad sťažovateľa sa teda odlišoval od väzobného prípadu spoluobžalovaného Mgr. M. Ž., ktorý bol vzatý do väzby len z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 2 TP, ktorý inak ústavný súd v jeho prípade sankcionoval svojím nálezom č. k. III. ÚS 79/02-33 z 21. augusta 2002 (pozri body 5.1 až 5.3 časti II nálezu). Avšak v aspekte dôvodu podľa čl. 67 ods. 2 TP by zrejme nebolo možné ani v prípade sťažovateľa akceptovať názor zástupcu najvyššieho súdu, že „senát konal v súlade so zákonom, ako aj v zmysle rozhodnutí Najvyššieho súdu SR uverejnených pod číslom 41/1994 a 17/1996 Zb. rozh. tr.“ (pozri bod 1.3 tejto časti nálezu), najmä keď sa prihliadne na to, že ústavný súd už v náleze z 18. októbra 2001 sp. zn. II. ÚS 55/98 sa vyjadril k rozsahu uplatňovania tohto väzobného dôvodu tak, že „ide o dôvod na vzatie do väzby a jej trvanie, ktorý môže byť relevantný a dostatočný pre takéto opatrenie zásadne len v počiatočnej fáze trestného stíhania pre trestný čin, na ktorý sa toto ustanovenie vzťahuje“. Preto keby išlo o posúdenie len tohto aspektu dôvodov väzby u sťažovateľa, zrejme by

ústavný súd aj v jeho prípade dospel k obdobnému právnenému záveru, k akému dospel vo veci jeho spoluobžalovaného pod sp. zn. III. ÚS 79/02.

Avšak v tomto rozhodnutí ústavný súd zároveň pripustil, že „(...) Väzba by bola opodstatnená a zákonná iba vtedy, keby k tomuto dôvodnému podozreniu bola pristúpila aj niektorá z ďalších skutočností uznávaných ako väzobný dôvod podľa § 67 ods. 1 TP (obava z úteku, kolúzie alebo pokračovania v trestnej činnosti) (...)“. V prípade sťažovateľa bolo nepochybné, že takto ako „niektorá z ďalších skutočností uznávaných ako väzobný dôvod“ pristúpila „obava z kolúzie“ v zmysle § 67 ods. 1 písm. b) TP, preto v jeho prípade nevyhnutnosť doby trvania jeho väzby bolo potrebné ešte posúdiť z hľadiska tohto väzobného dôvodu.

1.9 Ústavný súd už zdôraznil, že „nevyhnutnosť doby trvania väzby nemožno stotožňovať so zákonnými lehotami ustanovenými v § 71 Trestného poriadku, na ktoré možno väzbu v prípravnom konaní a v konaní pred súdom predĺžiť. Základný princíp, že väzba má trvať len nevyhnutnú dobu, vyjadruje kvalitatívne iný limit, než je zákonný limit, do ktorého môže byť väzba maximálne predĺžená. Vyplýva to i z toho, že až do vyčerpania celkového zákonného limitu môže byť väzba predĺžovaná viackrát na dobu, aká sa javí v dobe rozhodovania ako nevyhnutná (II. ÚS 55/98). Nevyhnutnosť doby trvania väzby sa nemôže definovať *in abstracto*, ale musí sa posudzovať v každej veci podľa jej osobitných okolností.

Predmetom posúdenia ústavného súdu mohol byť z hľadiska „nevyhnutnosti trvania väzby“ len postup krajského súdu v konaní, ktoré sa pred ním začalo 10. mája 2001, keď mu bola postúpená trestná vec sťažovateľa na vykonanie spoločného konania s inou súvisiacou trestnou vecou (pozri bod 1 časti II nálezu). Predmetom tohto väzobného súdneho konania boli príslušným krajským prokurátorom podané obžaloby na sťažovateľa a ďalších deviatich obžalovaných pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a) a b) a ods. 3 TZ pre tri ozbrojené prepady peňažných transportov na skutkovom základe rozvedenom v obžalobách. Krajský súd a následne najvyšší súd ako odvolací súd opakovane rozhodovali o väzbe sťažovateľa a spoluobžalovaných.

Najvyšší súd v uznesení z 18. februára 2002 vo vzťahu k sťažovateľovi uviedol, že „krajský súd aj po vykonaní dokazovania na poslednom pojednávaní správne poukázal na pretrvávanie dôvodov kolúznej väzby v zmysle § 67 ods. 1 písm. b) Tr. por. Hlavné pojednávanie bolo odročené na 7. – 8. marca 2002, na ktoré bolo predvolaných 19 svedkov (doposiaľ nevy počutých), vrátane vyšetrovateľa a znalca“. Toto je podľa názoru ústavného súdu s ohľadom na povahu vzneseného obvinenia konkrétna skutočnosť, ktorou bolo možné prijateľne odôvodniť ďalšie trvanie väzby u sťažovateľa v čase tohto rozhodovania najvyššieho súdu.

Ústavný súd konštatuje, že táto skutočnosť pretrvávala ešte aj v čase rozhodovania o predĺžení väzby napadnutým uznesením (27. mája 2002), pretože nielen hlavné pojednávanie nariadené na 7. až 8. marec 2002 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti obhajcu jedného zo spoluobžalovaných, ale aj ďalšie hlavné pojednávanie nariadené na 14. až 17. máj 2002 bolo zmarené z dôvodov, ktoré nemožno pričítať krajskému súdu (pozri bod 11 časti II nálezu), takže svedkovia, v súvislosti s ktorými najvyšší súd ústavne prijateľným spôsobom konštatoval pretrvávanie kolúzneho dôvodu väzby u sťažovateľa, mohli byť vypočutí až na hlavnom pojednávaní konanom 19. až 21. júna 2002 (pozri bod 12 časti II nálezu). Preto najvyššiemu súdu nemožno vytýkať, tak ako to robí sťažovateľ, že „paušálne a bez náležitého odôvodnenia vyhovel návrhu predsedníčky senátu na predĺženie väzby“, ak najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol, že „V stanovenej lehote (do 31. mája 2002) nebolo možné vec ukončiť, keďže hlavné pojednávanie bolo dvakrát odročené pre neprítomnosť jedného z obhajcov, taktiež nebolo možné konať pre práceneschopnosť sudkyne. Z vyššie naznačeného stavu konania vyplýva, že uvedené špecifické okolnosti týkajúce sa zložitosti a rozsahu vykonávania dôkazov na hlavnom pojednávaní, ako aj okolnosti za ktorých mali byť skutky spáchané, odôvodňujú konkrétnym spôsobom obavu, že prepustením

obžalovaných na slobodu by bolo zmarené dosiahnutie účelu trestného konania (...)“. Ústavný súd k tomu dodáva, že v okolnostiach danej veci nemožno vyčítať najvyššiemu súdu, že v tejto súvislosti prihliadol aj na „práceschopnosť sudkyne“, ak sa vezme do úvahy to, že nahradíť ju iným sudcom v štádiu konania, v ktorom už boli vypočutí všetci obžalovaní a sedemnásť svedkovia (pozri body 10 a 11 časti II nálezu), by znamenalo v podstate vrátiť vec znovu na začiatok súdneho dokazovania, čo by vo vzťahu k dvojmesačnej prekážke v konaní zavinenej krajským súdom (práceschopnosťou sudkyne) bolo zjavne neprimerané.

Ústavný súd nezistil medzi dôvodmi a skutočnosťami, ktoré sťažovateľ uvádzal v konaní pred ústavným súdom, žiadny taký dôvod alebo skutočnosť, ktoré by mohli spochybniť právne závery najvyššieho súdu o existencii a relevantnosti kolúzneho dôvodu väzby v čase rozhodovania napadnutým uznesením alebo by sa inak jeho právne závery javili ako zjavne neodôvodnené či svojvoľné.

1.10 Ústavný súd taktiež nezistil žiadnu skutočnosť v postupe krajského súdu, ktorá by potvrdzovala tvrdenie sťažovateľa, že pri rozhodovaní napadnutým uznesením „sa nerešpektovala ani zásada prejednávateľ väzobné veci čo najrýchlejšie“.

O tom, že najvyšší súd dbal o to, aby sťažovateľ bol v konaní pred krajským súdom vo väzbe s ohľadom na konkrétne okolnosti veci len po nevyhnutnú dobu, svedčí aj jeho uznesenie zo 17. októbra 2002, keď sťažovateľa prepustil z väzby na slobodu. V tomto uznesení vo vzťahu k dôvodom kolúznej väzby (§ 67 ods. 1 písm. b) TP) u sťažovateľa uviedol, že „ani neskončené dokazovanie na hlavnom pojednávaní nepotvrdzuje konkrétnym spôsobom, že by v tomto štádiu konania mohli úspešne naplniť uvedený dôvod väzby. Krajský súd vykonal všetky mienené a procesnými stranami navrhované dôkazy (vrátane všetkých listinných dôkazov), pričom na pojednávanie odročené na 11. až 13. novembra 2002 predvolal desať svedkov, ktorých navrhli obžalovaní. Krajský súd v odôvodnení uznesenia ani neuviedol, v čom alebo v akých konkrétnych súvislostiach by obžalovaní mohli na svedkov alebo spoluobžalovaných ešte v súčasnej dôkaznej situácii pôsobiť (...)“. Najvyššiemu súdu preto nemožno vytýkať, že ako nadriadený súd prehliadal alebo toleroval, že krajský súd nepostupoval pri vykonávaní procesných úkonov s osobitnou starostlivosťou a urýchlenním v čase, keď bol sťažovateľ vo väzbe.

1.11 Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie vyhoveló ústavnej požiadavke, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému sťažovateľovi základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu krajského súdu ako súdu, ktorý koná a rozhoduje v prvom stupni o obžalobe podanej na sťažovateľa. Z týchto dôvodov ústavný súd nezistil porušenie práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Právo na prerokovanie veci „bez zbytočných prieťahov“, resp. „v primeranej lehote“

2.1 Podstata námietok sťažovateľa spočívajúcich na jeho tvrdení, že krajský súd „vo veci nepostupuje s prihliadnutím na nutnosť väzobné veci prejednávať urýchlene“, sa v tomto bode sťažnosti týkala postupu krajského súdu v napadnutom konaní z hľadiska práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prieťahov (...)“, resp. práva na to, „aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu (...)“, zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

2.2 Zástupca krajského súdu k tomuto bodu sťažnosti zdôraznil (vo vyjadrení z 31. januára 2003) náročnosť veci „vzhľadom na rozsah veci a jej zložitnosť, keď spis obsahuje 3 559 strán – do podania obžaloby v oboch spojených veciach, vo veci je trestne stíhaných

10 obžalovaných pre závažnú trestnú činnosť. (...) v predmetnej veci rýchlosť a účinnosť konania je podmienená objektívnym charakterom veci. Je pravdou, že pojednávanie trvá dlho, ale len z dôvodu zložitosti pojednávanej veci (...)“. V replike (vyjadrenie z 25. apríla 2003) na vyjadrenie sťažovateľa dodal, že „v prejednávanej trestnej veci neexistuje žiadne obdobie nečinnosti súdu, v prípade keď došlo k odročeniu hlavného pojednávania, konaniu vždy bránila zákonná prekážka. (...) súd vo veci, ktorej zložitost' je nepopierateľná, priebežne robil úkony, v danom prípade priebežne určoval termíny hlavných pojednávanií, na ktorých vykonával dokazovanie. O rozsahu dokazovania vykonávaného na hlavných pojednávaniach, najlepšie svedčia zápisnice z jednotlivých hlavných pojednávanií (...)“.

2.3 Sťažovateľ v tejto časti sťažnosti vo vyjadrení z 28. marca 2003 zdôraznil, že vyjadrenie krajského súdu je arbitrárne, lebo poukazuje „na dôvody, ktoré mi nemožno pripočítať na ťarchu“, keď „dôvodom na opakované odročenie hlavného pojednávania boli okrem iného aj práceneschopnosť členky senátu, neprítomnosť prísediaceho, ale aj pojednávania v iných veciach. (...) Z obsahu sťažnosti, dodatku k nej, vyjadrení súdov a rozhodnutí vyplýva, že v súvislosti s rozhodovaním o obžalobe na mňa v konaní pred Krajským súdom v Žiline spisová značka 3 T 9/00 sú prieťahy. Tieto spôsobili, že som bol v rozpore s ústavou a medzinárodnými normami, ktorými je Slovenská republika viazaná vo väzbe po neprípustnú dobu a doposiaľ sa nachádzam v stave právnej neistoty (...)“.

2.4 Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 3/00). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd si pri výklade týchto práv osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, preto v ich obsahu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. V oboch prípadoch však požiadavku „bez zbytočných prieťahov“, resp. „v primeranej lehote“ treba odlišovať od požiadavky na dĺžku väzby ustanovenej v čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (III. ÚS 7/00, II. ÚS 55/98, pozri tiež napr. rozsudok vo veci P. v Česká republika z 25. apríla 2000, § 98, v ktorom ESLP uviedol, že požiadavku „v primeranej lehote“ stanovenú v čl. 6 ods. 1 je potrebné rozlišovať od tej istej požiadavky stanovenej v čl. 5 ods. 3 Dohovoru).

2.5 Ústavný súd sa mohol vysloviť len o prípadnom porušení týchto práv sťažovateľa krajským súdom, pričom predmetom jeho vlastného posúdenia bola tá časť konania pred súdom, v ktorej konal krajský súd v období od 10. mája 2001 (od postúpenia veci) doteraz. Ústavný súd konštatuje, že počas tohto obdobia bol sťažovateľ vo väzbe do 17. októbra 2002, o ktorej do tej doby musel opakovane rozhodovať najvyšší súd na základe sťažností sťažovateľa a spoluobžalovaných, resp. na základe žiadostí o predĺženie trvania väzby. Pri celkovom hodnotení tejto dĺžky konania ústavný súd však prihliadal aj na to, že konanie v tejto trestnej veci sa voči sťažovateľovi začalo vznesením obvinenia v júni 1999 (II. ÚS 55/98).

2.6 Ústavný súd vzhľadom na rozsah a charakter dôkazov, ktoré krajský súd musí vykonať a posúdiť vo vzťahu k desiatim obžalovaným stíhaným pre závažnú trestnú činnosť, považoval predmetnú trestnú vec za zložitú.

2.7 Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa počas konania pred krajským súdom, ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by ho bolo možné považovať za také, ktoré pripelo k posudzovanej dĺžke konania.

2.8 Pokiaľ ide o postup krajského súdu, ústavný súd nezistil žiadne významné obdobie nečinnosti, ktoré by bolo možné považovať za zbytočný prieťah. V posudzovanom období krajský súd konal s ohľadom na zložitost' veci v primeraných lehotách (pozri body 8 až 19

časti II nálezu). Pokiaľ ide o námietku nekonania z dôvodu „praceneschopnosti sudkyne“, ústavný súd poukazuje na dôvody, ktoré uviedol pri posúdení práva na osobnú slobodu (pozri bod 1.9 tejto časti nálezu). Obdobne neuznal ako prieťah, ktorý by bolo možné v okolnostiach danej veci kvalifikovať ako „zbytočný“, dôvod odročenia hlavného pojednávania 10. septembra 2001 pre neprítomnosť prísediaceho člena senátu (pozri bod 8 časti II nálezu).

2.9 Vzhľadom na tieto okolnosti ústavný súd nezistil zo strany krajského súdu porušenie práva sťažovateľa podľa označených článkov ústavy a Dohovoru.

Z týchto dôvodov bolo rozhodnuté tak, ako to je uvedené vo výroku nálezu.

Uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu SR pod číslom 10/2004

Dôvody väzby

Súčasťou zákonného obsahu základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky je aj právo nebyť vzatý do väzby, pokiaľ sú dané podmienky pre nástup výkonu trestu odňatia slobody.

Súvisiace ustanovenia: Čl. 17 Ústavy SR

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 31. 5. 2001, sp. zn. III. ÚS 79/00

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu J. B. a sudcov Ľ. D. a E. B. vo veci podnetu A. K., bytom S. N. V., toho času v Ústave na výkon väzby v B., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., Advokátska kancelária v P., na začatie konania pre porušenie práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, po verejnom ústnom pojednávaní konanom 17. mája 2001, 31. mája 2001 takto rozhodol Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, ktorým potvrdil vzatie do väzby A. K., porušil jeho právo podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky.

Odôvodnenie

I. A. K. (ďalej len „navrhovateľ „) sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním zo 4. októbra 2000, doplneným podaniami z 20. novembra a 4. decembra 2000, obrátil o ústavnú ochranu na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a požiadal ho, aby rozhodol, že Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999 porušil jeho právo podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Navrhovateľ argumentoval predovšetkým tým, že po vydaní z Českej republiky dňa 18. marca 1999 mal byť dodaný do výkonu už nariadeného trestu odňatia slobody v trvaní 2 rokov a 4 mesiacov v konaní Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 3 T 219/97, a nie vzatý do väzby v trestnej veci vedenej na Krajskom úrade vyšetrovania Policajného zboru v Prešove (ďalej len „krajský úrad vyšetrovania“) pod ČVS: KÚV-344/10-97. Pokiaľ ho Okresný súd v Prešove uznesením sp. zn. NtV 77/98 zo dňa 18. marca 1999 do väzby vzal a Krajský súd v Prešove jeho sťažnosť proti tomuto uzneseniu zamietol uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, došlo k rozporu s Trestným poriadkom (zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov) a porušeniu jeho práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy. Väzobný dôvod vo veci krajského úradu vyšetrovania mohol byť rešpektovaný počas výkonu trestu odňatia slobody postupom podľa § 74a Trestného poriadku.

Podania navrhovateľa boli ústavným súdom kvalifikované podľa ich označenia, ako aj obsahu ako podnet na začatie konania pre porušenie práv podľa čl. 130 ods. 3 ústavy, resp. § 18 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a tento bol prijatý na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 79/00-17 zo 14. decembra 2000. Krajský súd v Prešove sa k podnetu navrhovateľa vyjadril podaním z 11. januára 2001, v ktorom ústavnému súdu navrhol, aby vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999 nedošlo k porušeniu práva navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

Krajský súd v Prešove poukázal na to, že pre posúdenie veci je rozhodujúce to, že minister spravodlivosti Českej republiky rozhodnutím z 3. marca 1999 povolil vydanie navrhovateľa

do Slovenskej republiky z dvoch dôvodov, to znamená za účelom výkonu už označeného trestu odňatia slobody, ale aj za účelom trestného stíhania podľa zatýkacieho rozkazu Okresného súdu v Prešove zo dňa 9. decembra 1998 sp. zn. NtV 77/98 v už označenej veci krajského úradu vyšetrovania. Keďže vo veci krajského úradu vyšetrovania bol daný dôvod väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku lebo navrhovateľ sa nezdržiaval v mieste svojho trvalého bydliska, nemal stále miesto svojho pobytu, ale zdržiaval sa v Rakúsku a neskôr aj v Českej republike opodstatnene ho Okresný súd v Prešove vzal do väzby uznesením z 18. marca 1999 a Krajský súd v Prešove uznesením z 29. apríla 1999 podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť navrhovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby zamietol. Postup podľa § 74a Trestného poriadku neprichádzal do úvahy, lebo to nenavrhol príslušný prokurátor. Podľa § 30 ods. 1 a 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd dňa 17. mája 2001 vykonal verejné ústne pojednávanie na Krajskom súde v Košiciach, kde tiež oboznámil s listinami, ktoré majú pre posúdenie veci význam. Navrhovateľa jeho právny zástupca sa tohto verejného ústneho pojednávania zúčastnili osobne, pričom vo svojich prednesoch v podstate zotrvali na svojom doterajšom spoločnom stanovisku vrátane návrhu rozhodnutia, ktoré od ústavného súdu požadujú. Krajský súd v Prešove sa verejného ústneho pojednávania nezúčastnil.

II. Z podkladov, ktoré ústavnému súde zaslali účastníci konania alebo ktoré si zadovážil sám, vyplývajú nasledovné skutkové zistenia. Rozsudkom Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 6 T 50/97 z 27. mája 1997, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 3. septembra 1997, bol navrhovateľ uznaný za vinného okrem iného zo skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1 a 2 Trestného zákona (Trestný zákon č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov), za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny. Pretože nariadenie výkonu tohto trestu z 19. septembra 1997 nebolo možné realizovať, Okresný súd v Spišskej Novej Vsi vydal napokon dňa 26. októbra 1998 podľa § 376 Trestného poriadku zatýkací rozkaz. Na jeho základe bol potom navrhovateľ dňa 31. októbra 1998 v Českej republike zadržaný a predvedený do väzobnej väznice Brno Bohunice (Okresnému súde v Spišskej Novej Vsi túto skutočnosť oznámilo Okresné riaditeľstvo Policajného zboru v Spišskej Novej Vsi dňa 5. novembra 1998). Krajský súd v Brne uznesením sp. zn. 3 Nt 443/98 z 2. novembra 1998 vzal navrhovateľa do vydávacej väzby, pričom v odôvodnení tohto uznesenia sa odvoláva na zatýkací rozkaz Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi z 26. októbra 1998. Okresný súd v Spišskej Novej Vsi ďalším rozsudkom sp. zn. 3 T 219/97 z 10. novembra 1998 (v tento deň aj nadobudol právoplatnosť) v konaní proti ušlému podľa § 302 a nasl. Trestného poriadku uznal navrhovateľa za vinného zo skutku právne kvalifikovaného ako trestné činy výtržníctva, násillia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi a nedovoleného ozbrojovania podľa § 202 ods. 1, § 197 a § 185 ods. 1 Trestného zákona, ktorý spáchal 6. júla 1996. Pretože spáchanie skutku predchádzalo vyhláseniu odsudzujúceho rozsudku v predošlej veci Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi sp. zn. 6 T 50/97, navrhovateľovi bol podľa § 35 ods. 2 Trestného zákona uložený súhrnný trest (podľa trestnej sadzby uvedenej v § 224 ods. 2 Trestného zákona). Išlo o trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov a štyroch mesiacov so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny a trest zákazu činnosti.

Zároveň bol zrušený výrok o treste v rozsudku sp. zn. 6 T 50/97 z 27. mája 1997, teda aj výrok o uložení trestu odňatia slobody v trvaní dvoch rokov so zaradením do prvej nápravno-výchovnej skupiny. Okresný súd v Spišskej Novej Vsi potom vydal dňa 15. decembra 1998 podľa § 376 ods. 1 Trestného poriadku nový zatýkací rozkaz, v ktorom požiadal, aby bol navrhovateľ, ktorý sa nachádza vo väznici v Brne, vydaný do výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 219/97. Tento zatýkací rozkaz bol 21. decembra 1998 doručený Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky. Okresný

súd v Spišskej Novej Vsi dal dňa 17. decembra 1998 nariadenie výkonu tohto trestu s odpisom rozsudku doručiť Nápravno-výchovnému ústavu v Levoči s tým, že odsúdený bol vyzvaný na nástup trestu po skončení vydávacej väzby v Českej republike (Referát pre výkon rozsudku trestu odňatia slobody). Krajský úrad vyšetrovania uznesením sp. zn. Č VS: KÚV 344/10-97 z 31. decembra 1997 vzniesol navrhovateľovi obvinenie pre skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin vraždy podľa § 219 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona sčasti dokonanej a sčasti v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Trestného zákona, ktorý mal spáchať dňa 15. júna 1997. Aj na jeho základe potom Okresný súd v Prešove dňa 9. decembra 1998 vydal na navrhovateľa podľa § 376 Trestného poriadku zatýkací rozkaz pod sp. zn. NtV 77/98 s požiadavkou, aby bol navrhovateľ zatknutý a dodaný do väzby tohto súdu (dňa 7. decembra 1999 tento súd vydal ďalší zatýkací rozkaz pod sp. zn. NtV 73/99, pretože medzičasom došlo k rozšíreniu obvinenia proti navrhovateľovi o ďalšie trestné činy).

Na Krajskom súde v Brne prebehlo dňa 16. februára 1999 pod sp. zn. 2 Nt 101/99 verejné zasadnutie, ktorého predmetom bolo rozhodnutie o prípustnosti vydania navrhovateľa v extradičnom konaní. Navrhovateľ tu po poučení uviedol, že súhlasí so skráteným vydávacím konaním. V konaní pred ústavným súdom však navrhovateľ tvrdil, že v tom čase nevedel o zatýkacom rozkaze Okresného súdu v Prešove z 9. decembra 1998 (zo zápisnice o verejnom zasadnutí Krajského súdu v Brne zo 16. februára 1999 táto skutočnosť nie je overiteľná). Minister spravodlivosti Českej republiky na návrh Krajského štátneho zastupiteľstva v Brne rozhodnutím z 3. marca 1999 pod č. j. 4492/98 M povolil vydanie navrhovateľa do Slovenskej republiky:

„1. k výkonu súhrnného trestu odňatia slobody v trvaní 2 rokov a štyroch mesiacov uloženého rozsudkom Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi z 10. novembra 1998 sp. zn. 3 T 219/97;

2. k trestnému stíhaniu podľa zatýkacieho rozkazu Okresného súdu v Prešove z 9. decembra 1998 sp. zn. NtV 77/98 pre podozrenie zo spáchania trestného činu vraždy podľa § 219 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. z. SR čiastočne dokonanej a čiastočne nedokonanej v štádiu pokusu podľa § 8 ods. 1 Tr. z. SR.“

Z protokolu o vydaní z 18. marca 1999 vyplýva, že navrhovateľ bol v tento deň o 10.00 h v priestore hraničného priechodu odovzdaný príslušným predsedom senátu Krajského súdu v Brne policajným orgánom Slovenskej republiky.

Podľa zápisnice o výsluchu navrhovateľa vo väznici v Bratislave dňa 18. marca 1999 o 12.20 h tento odmietol vypovedať bez prítomnosti svojho obhajcu.

Uviedol len, že vie o trestnom stíhaní vedenom proti nemu, v Čechách sa zdržiaval asi 2 dni a predtým bol v Rakúsku. Po vyhlásení uznesenia sudcom Okresného súdu v Prešove o vzatí navrhovateľa do väzby podľa § 68 Trestného poriadku z dôvodu § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku s tým, že väzba začína dňom zadržania 18. marca 1999 o 10.00 h a bude sa vykonávať vo väznici v Bratislave, podal navrhovateľ proti nemu do zápisnice sťažnosť. Túto sťažnosť zdôvodnil písomne jeho právny zástupca, obhajca (ten istý ako v konaní pred ústavným súdom), pričom argumentoval obdobne ako v podnete podanom na ústavný súd. Namietal predovšetkým, že podľa § 377 Trestného poriadku mal byť navrhovateľ dodaný do výkonu trestu odňatia slobody uloženého Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi, a nie vzatý do väzby sudcom Okresného súdu v Prešove. Pokiaľ tento sudca vo veci krajského úradu vyšetrovania zistil dôvody väzby, mohol postupovať len podľa § 74a Trestného poriadku, nie však vziať navrhovateľa do väzby podľa § 68 Trestného poriadku. Žiadal, aby bolo napadnuté uznesenie zrušené a rozhodnuté v zmysle § 74a Trestného poriadku.

Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999 túto sťažnosť zamietol ako nedôvodnú podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Poukázal

predovšetkým na skutok, za ktorý je navrhovateľ trestne stíhaný, a jeho právnu kvalifikáciu, existenciu väzobné ho dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (navrhovateľ vedel o tom, že je proti nemu vedené trestné stíhanie pre závažný trestný čin, a napriek tomu bez oznámenia orgánom činným v trestnom konaní opustil územie Slovenskej republiky a zdržiaval sa, podľa vlastného vyjadrenia, v Rakúsku a neskôr v Českej republike), zatýkací rozkaz Okresného súdu v Prešove z 9. decembra 1998 a rozhodnutie ministra spravodlivosti Českej republiky z 3. marca 1999. Argumentáciou navrhovateľa že mal byť dodaný do výkonu trestu odňatia slobody uloženého Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi, pričom dôvod väzby vo veci krajského úradu vyšetrovania mohol byť premietnutý v rámci výkonu tohto trestu odňatia slobody prostredníctvom aplikácie § 74a Trestného poriadku sa nezaoberal. Navrhovateľ sa nachádza vo väzbe vo veci krajského úradu vyšetrovania doposiaľ (vec je stále len v štádiu prípravného konania). Táto väzba bola medzičasom predmetom viacerých rozhodnutí Okresného súdu v Prešove a Krajského súdu v Prešove, pričom naposledy ju predĺžil podľa § 71 ods. 2 Trestného poriadku do 18. septembra 2001 Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. Ntv - I 2/2001 z 5. februára 2001.

III. V rámci riešenia problematiky nastolenej v podnete navrhovateľa sa ústavný súd obrátil aj na predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a ministra spravodlivosti Slovenskej republiky. Oboch požiadal, aby mu oznámili poznatky o rozhodovacej činnosti všeobecných súdov pri strete trestu odňatia slobody a väzby a zaslali niektoré reprezentatívne rozhodnutia. Predseda najvyššieho súdu v liste z 15. marca 2001 uviedol najmä, že najvyšší súd tu nedisponuje ucelenými informáciami o rozhodovacej praxi nižších súdov a nie je možné zovšeobecniť ani prax senátov najvyššieho súdu, pretože výskyt konkrétnych prípadov je len vzácné ojedinelý. Možno len vo všeobecnosti uviesť, že aj v prípadoch, v ktorých bol uložený nepodmienečný trest straty slobody a je podaný tiež návrh na vzatie takejto osoby do väzby, sa vychádza z okolností prípadu, povahy veci a najmä z účelu väzby ako zaisťovacieho opatrenia. Pokiaľ výkon trestu odňatia slobody, s prihliadnutím aj na eventúálnu aplikáciu ustanovenia § 74a Trestného poriadku o obmedzeniach obvineného vo výkone trestu odňatia slobody, splní účel väzby, senáty najvyššieho súdu uprednostňujú nariadenie a dodanie do výkonu trestu. Iba ak by takýto postup negarantoval splnenie účelu väzby, prichádza do úvahy väzba obvineného, čo sa však v praxi vyskytuje zrejme len výnimočne. Predseda najvyššieho súdu nezaslal ústavnému súdu žiadne rozhodnutie najvyššieho súdu týkajúce sa naznačenej problematiky.

Minister spravodlivosti Slovenskej republiky odpovedal ústavnému súdu prostredníctvom listu generálneho riaditeľa sekcie trestného práva z 21. marca 2001 vrátane príloh (avšak bez zaslania konkrétnych súdnych rozhodnutí). Z tohto listu vyplynulo, že označená sekcia sa nestretla s tým, že by mal obvinený zásadné výhrady, ak bol prepustený z väzby v konkrétnej veci a de facto predvedený na výkon trestu v inej trestnej veci. V praxi to znamená, že dňom prepustenia z väzby obvinený ihneď nastúpi výkon trestu. Naopak, obvinení sa takéhoto postupu dožadujú dôvodiac, že väzbou im narastajú trovy väzby a na druhej strane žijú s vedomím nenastúpeného trestu. Opísaný postup treba považovať za účelný.

Generálny riaditeľ Zboru väzenskej a justičnej stráže vo svojom stanovisku zo 7. marca 2001, ktoré tvorí prílohu vyššie označeného listu, uviedol, že prednosť má už nariadený výkon trestu odňatia slobody, pričom z takejto situácie zrejme vychádza aj znenie § 74a Trestného poriadku.

IV. Predmetom posúdenia ústavného súdu je tvrdenie navrhovateľa, že uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, ktorým vlastne potvrdil jeho vzatie do väzby uznesením Okresného súdu v Prešove sp. zn. NtV 77/98 z 18. marca 1999, došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, pretože po vydaní z Českej republiky

dňa 18. marca 1999 mal byť dodaný do výkonu už nariadeného trestu odňatia slobody zo strany Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Všeobecné súdy by mali byť, v porovnaní s ústavným súdom, primárnymi ochrancami ústavnosti. Vyplýva to napr. z čl. 144 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy. Podľa čl. 144 ods. 1 sudcovia sú pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom (teda aj ústavou a inými ústavnými zákonmi). Podľa čl. 2 ods. 2 štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 152 ods. 4 výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Krajský súd v Prešove v konaní a pri rozhodovaní o sťažnosti navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu v Prešove o jeho vzatí do väzby pôsobil ako súd s plnou jurisdikciou, lebo bol oprávnený posúdiť otázky skutkové a právne, doplniť dokazovanie a rozhodnúť vo veci sám, prípadne aj odlišne ako prvostupňový súd (vrátane prepustenia navrhovateľa z väzby). Mal preto pri svojom postupe brať do úvahy tiež to, aby neporušil právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

Toto právo treba chápať, popri vyššie uvedených ústavných princípoch, aj v súvislosti so znením prvej vety čl. 17 ods. 2 ústavy, podľa ktorej nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Osobná sloboda sa zaručuje (čl. 17 ods. 1 ústavy) a jej pozbavenie ako spôsoby, tak aj dôvody má preto ustanoviť zákon. Vzhľadom na význam osobnej slobody ako ústavnej slobody možno povedať, že u stanovenia zákona o spôsoboch pozbavenia osobnej slobody a ich dôvodoch treba rešpektovať, pretože porušenie zákona môže znamenať aj porušenie osobnej slobody podľa ústavy.

Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplývajú v trestnom konaní viaceré spôsoby pozbavenia osobnej slobody, ktoré sú upravené hmotnoprávne a procesne najmä v Trestnom zákone a Trestnom poriadku (napr. trest odňatia slobody, väzba, ústavné ochranné liečenie a ústavná výchova). Jednotlivým zákonom ustanoveným spôsobom pozbavenia osobnej slobody, ktoré sú špecifické, musia logicky zodpovedať aj osobitné dôvody, ktoré ich opodstatňujú. Spôsoby pozbavenia osobnej slobody nie sú preto v zásade zameniteľné a navzájom kombinovať ich možno len vtedy, ak tak ustanoví zákon (napr. výkon ochranného ústavného liečenia počas výkonu trestu odňatia slobody podľa § 351 ods. 1 Trestného poriadku).

Čl. 17 ods. 5 ústavy upravuje základné podmienky väzby ako jedného z viacerých ústavne prípustných spôsobov pozbavenia osobnej slobody v trestnom konaní vrátane požiadavky, aby bol rozhodujúcim subjektom súd. Z vyššie uvedeného je však zrejmé, že povinnosťou súdu, ktorému bola odovzdaná osoba za účelom jej vzatia do väzby, je zisťovať aj to, či sú dané dôvody práve pre takýto, a nie iný spôsob pozbavenia osobnej slobody. Krajský súd v Prešove, hoci nebol súdom prvého stupňa, mal tiež obdobnú povinnosť, pretože pozbavenie osobnej slobody navrhovateľa formou väzby bolo namietané jeho sťažnosťou. Krajský súd v Prešove z dôvodov už skôr uvedených vyriešil túto otázku kladne a vlastne potvrdil vzatie navrhovateľa do väzby zo strany Okresného súdu v Prešove.

Navrhovateľ bol vzatý do väzby podľa § 68 vtedy platného a účinného Trestného poriadku z dôvodu podľa § 67 ods. 1 písm. a) tohto zákona. Podľa § 68 vziať do väzby možno len osobu, proti ktorej bolo vznesené obvinenie (§ 160). Rozhodnutie o väzbe sa musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. O väzbe rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca.

Podľa § 67 ods. 1 obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť hneď zistiť, ak nemá stále bydlisko. Minister spravodlivosti Českej republiky povolil dňa 3. marca 1999 vydanie

navrhovateľa do Slovenskej republiky k výkonu trestu odňatia slobody uloženého mu Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi a tiež k trestnému stíhaniu vo veci krajského úradu vyšetrovania, pričom dňa 18. marca 1999 bol navrhovateľ z týchto dôvodov do Slovenskej republiky vydaný. Tu nebol vzatý do výkonu nariadeného trestu odňatia slobody, ale do väzby.

Slovenský Trestný poriadok uvádza pri výkone trestu odňatia slobody (§ 320 a nasl.), ktorý bol nariadený, dôvody brániace jeho realizácii (napr. odklad, prerušenie, upustenie od výkonu, prípadne udelenie milosti a použitie amnestie), nefiguruje však medzi nimi výkon väzby. Trestný poriadok vôbec nepočíta so situáciou, že by sa nariadený trest odňatia slobody nevykonával z dôvodu väzby v inej trestnej veci. Počíta však s presne opačnou situáciou, ktorú upravil v § 74a s názvom „Obmedzenia obvineného vo výkone trestu odňatia slobody“. Podľa odseku 1 tohto ustanovenia ak sa vedie trestné stíhanie proti obvinenému vo výkone trestu odňatia slobody a ak je daný niektorý z dôvodov väzby podľa § 67, rozhodne o dôvodoch, obsahu a trvaní nevyhnutných obmedzení, ktoré sa proti nemu uplatnia, súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca. Navrhovateľ bol vydaný z Českej republiky z dôvodu vyžiadania Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky a na základe zatýkacích rozkazov Okresného súdu v Spišskej Novej Vsi a Okresného súdu v Prešove podľa § 376 ods. 1 Trestného poriadku, a preto postup po jeho vydaní upravuje § 377 Trestného poriadku. Podľa ods. 1 § 377 Trestného poriadku obvineného, ktorého cudzí štát vydal, prevezmú policajné orgány. Prevzatú osobu bez odkladu odovzdajú predsedovi senátu súdu, ktorý vydal zatýkací rozkaz. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia ak nejde o vydanie na výkon trestu, predseda senátu je povinný obvineného do 24 hodín od odovzdania vyslychnúť a rozhodnúť o väzbe.

Aj zo znenia § 377 Trestného poriadku vyplýva, že po vydaní osoby cudzím štátom prichádza do úvahy jej vzatie do väzby iba vtedy, ak nejde o výkon nariadeného trestu odňatia slobody. Inými slovami, výkon nariadeného trestu odňatia slobody má prednosť pred väzbou. Ústava a na ňu nadväzujúci Trestný poriadok majú svoju vnútornú principiálnu logiku, vychádzajúcu aj zo zásady prezumpcie neviny. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Účelom Trestného poriadku podľa § 1 ods. 1 je najmä upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Tento účel je potrebné realizovať čo najrýchlejšie (§ 2 ods. 4) vrátane výkonu trestu odňatia slobody (§ 321), ktorý nadväzuje na právoplatné vyslovenie viny zo skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin a uloženie trestu odňatia slobody. Právoplatným odsúdením prestáva chrániť páchatelja prezumpcia neviny a nastupuje právo štátu realizovať uložený trest v rámci jeho účelu, ako aj povinnosť páchatelja podrobiť sa mu.

Podľa § 23 ods. 1 Trestného zákona účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovať ho k tomu, aby viedol riadny život, a tým výchovne pôsobiť aj na ostatných členov spoločnosti. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia výkonom trestu nesmie byť ponížena ľudská dôstojnosť. Trest odňatia slobody je bližšie upravený v zákone č. 59/1965 Zb. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu odňatia slobody“) a vo vyhláske Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 125/1994 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody.

Účelom väzby ako zaisťovacieho opatrenia voči trestne stíhanej osobe, ktorú chráni prezumpcia neviny, je pozbavenie jej osobnej slobody z dôvodov uvedených v § 67 Trestného poriadku. Účelom zákona č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby je upraviť výkon väzby a práva a povinnosti osôb vzatých do väzby (§ 1), pričom spôsob výkonu väzby musí rešpektovať

prezumpciu nevinu (§ 2 ods. 1). Pokiaľ dôjde k stretu právoplatne uloženého trestu odňatia slobody v jednej trestnej veci s podmienkami väzby v inej trestnej veci, jednoznačne má prednosť výkon trestu odňatia slobody. V tomto prípade možno hovoriť o práve obvineného, aby vykonával trest odňatia slobody, a nie väzbu. V opačnom prípade mu totiž hrozí tiež nebezpečenie, že pokiaľ v inej, väzobnej veci by bolo trestné stíhanie zastavené alebo by bol spod obžaloby oslobodený, čas strávený vo väzbe nebude možné kompenzovať s trestom odňatia slobody, ktorý kvôli väzbe nevykonával, a tento bude musieť až potom vykonať. Vzatie osoby do väzby v jednej veci napriek tomu, že sú dané podmienky, aby vykonávala trest odňatia slobody v inej veci, je zjavne neopodstatnené. Krajský súd v Prešove potvrdil vzatie navrhovateľa do tzv. útekovvej väzby, hoci z rozhodnutia ministra spravodlivosti Českej republiky z 3. marca 1999 bolo evidentné, že tento povolil vydať navrhovateľa aj k výkonu trestu odňatia slobody. Výkonom tohto trestu bolo preto možné ihneď odstrániť obavu, ktorá je dôvodom uvalenia väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (že obvinený ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu). Túto obavu, ako aj inú obavu, ktorá by odôvodňovala ďalší väzobný dôvod v trestnej veci krajského úradu vyšetrovania, bolo možné paralyzovať aj v ďalšom priebehu výkonu trestu odňatia slobody prostredníctvom postupu podľa § 74a Trestného poriadku (napr. obmedzenie proti prípadnému prerušeniu výkonu trestu podľa § 35 zákona o výkone trestu odňatia slobody). Ako už bolo uvedené, výkon trestu odňatia slobody predstavuje formu pozbavenia osobnej slobody, ktorá nadväzuje na právoplatné uznanie viny a uloženie trestu, pričom dotknutú osobu tu už nechráni prezumpcia nevinu. Väzba je však pozbavením osobnej slobody, ktorá nadväzuje len na vznesené obvinenie (prípadne podanú obžalobu) a väzobné dôvody, pričom trestne stíhanú osobu tu chráni prezumpcia nevinu. Z principiálneho hľadiska preto nemožno pripustiť, že by v priebehu výkonu trestu odňatia slobody vrátane realizácie obmedzení podľa § 74a Trestného poriadku nebolo možné zabezpečiť dostatočne tiež účel väzby v inej trestnej veci.

Ak by vo veci krajského úradu vyšetrovania existovali dôvody väzby aj pri skončení výkonu trestu odňatia slobody navrhovateľa uloženého Okresným súdom v Spišskej Novej Vsi (eventuálne pri jeho podmieničnom prepustení), mohol byť vzatý do väzby vtedy. Z doposiaľ uvedenej právnej analýzy je zrejmé, že pozbavenie osobnej slobody, ktorá je ústavnou chránená v čl. 17 ústavy, má svoj ústavný rámec a presné pravidlá. Z nich okrem iného vyplýva, že výkon trestu odňatia slobody a väzba sú dva odlišné spôsoby pozbavenia osobnej slobody, ktoré sú podmienené aj odlišnými právnymi dôvodmi. V prípade ich stretu (v dvoch trestných veciach) má prednosť trest odňatia slobody preto, lebo nadväzuje na právoplatné uznanie viny a uloženie trestu a počas jeho trvania možno zabezpečiť aj účel väzby (zabezpečenie účelu trestu odňatia slobody výkonom väzby do úvahy neprichádza).

Krajský súd v Prešove v konaní a pri rozhodovaní o sťažnosti navrhovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby mal prihliadať na právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a vykladať ho konzistentne najmä s už označenými ustanoveniami ústavy, Trestného poriadku a Trestného zákona. Súčasťou zákonného obsahu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy je aj právo nebyť vzatý do väzby, pokiaľ sú dané podmienky pre nástup výkonu trestu odňatia slobody. Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 3 To 88/99 z 29. apríla 1999, ktorým potvrdil vzatie navrhovateľa do väzby hoci v tom čase existovali zákonné podmienky, aby nastúpil výkon trestu odňatia slobody - odobril postup, ktorý nepredpokladá ani Trestný poriadok, a týmto uznesením porušil právo navrhovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy.

Dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por.

Od verejného vyhlásenia rozsudku (§ 171 ods. 1 Tr. por.) treba väzbu obžalovaného chápať podľa čl. 5 ods. 1 písm. a/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako „zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom“ a nie ako „zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osobnej slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu“ podľa článku 5 ods. 1 písm. c/ cit. Dohovoru. Vzhľadom na výmeru uloženého trestu alebo na zákonnú trestnú sadzbu trestu odňatia slobody ustanovenú za trestný čin, z ktorého bol obžalovaný (ešte neprávoplatne) uznaný za vinného, možno túto okolnosť považovať za „konkrétne skutočnosť“ v zmysle náveta § 71 ods. 1 Tr. por., z ktorej vyplýva „hrozba vysokým trestom“ (§ 71 ods. 1 písm. a/ Tr. por.).

Súvisiace ustanovenia: Čl. 5 Dohovoru, § 71 ods. 1 TP

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 5. 2. 2015, sp. zn. 2 Tost 4/2015

Najvyšší súd uznesením z 5. februára 2015, sp. zn. 2 Tost 4/2015, sťažnosti obžalovaných Ing. S.S. a A.S. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 14. januára 2015, sp. zn. PK-2T/46/2013, podľa § 193 ods. 1 písm. c/ Tr. por. zamietol ako nedôvodné.

Z odôvodnenia

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky podal dňa 25. septembra 2013 na Špecializovanom trestnom súde v Pezinku obžalobu pod č. k. VII/2 Gv 60/13-126 na obvinených Ing. S.S. a A.S. pre zločin podplácania podľa § 333 ods. 1. ods. 2 písm. b), ods. 3 Tr. zák. spáchaného formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. na skutkovom základe uvedenom v obžalobe.

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 3. decembra 2014, sp. zn. PK-2T/46/2013, boli obaja obžalovaní uznaní za vinných zo zločinu podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b), ods. 3 Tr. zák. formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. a obžalovaný Ing. S.S. bol za to odsúdený podľa § 333 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. z dôvodu § 36 písm. j) Tr. zák. k trestu odňatia slobody na 7 rokov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Obžalovaný A.S. bol za to odsúdený podľa § 333 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Tr. zák. z dôvodov § 36 písm. j) Tr. zák. k trestu odňatia slobody na 6 rokov so zaradením na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Rozsudok nenadobudol právoplatnosť, pretože sa proti nemu odvolali obžalovaní, aj prokurátor.

Uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 14. januára 2015, sp. zn. PK-2T/46/2013, súd rozhodol o žiadosti obžalovaných Ing. S.S. a A.S. o prepustenie z väzby na slobodu tak, že podľa § 79 ods. 3 Tr. por. a § 72 ods. 1 písm. b) Tr. por. tieto zamietol, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Tr. por. písomné sľuby obžalovaných Ing. S.S. a A.S. týkajúce sa nahradenia väzby sľubom neprijal a podľa § 81 ods. 1 Tr. por. ponuku zloženia peňažnej záruky N.S., rod. N., za prepustenie obžalovaných Ing. S.S. a A.S. z väzby na slobodu neprijal.

Proti tomuto uzneseniu podali v zákonnej lehote prostredníctvom svojich obhajcov sťažnosti obžalovaní Ing. S.S. a A.S.

Okrem iného uviedli v nich, že ostatné rozhodnutie o väzbe je nezákonné, riadne neodôvodnené, len odkazujúce na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. decembra 2014, sp. zn. 6 Tost 40/2014.

Prvostupňový súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia vôbec nezaoberal hrozbou uloženia vysokého trestu. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď dňa 19. septembra 2013 rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením, sp. zn. 5 Tost 29/2013, o sťažnosti obvineného Ing. S.S., ako aj prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry - Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, keď sám najvyšší súd sa stotožnil s prvostupňovým súdom a zamietol návrh prokurátora na rozšírenie dôvodov väzby obžalovaného a deklaroval tak neexistenciu dôvodu útekovvej väzby.

Zdôraznili, že je nevyhnutné brať na zreteľ skutočnosť, že vymerané tresty odňatia slobody obžalovaným v neprávoplatnom odsudzujúcom rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 3. decembra 2014, sp. zn. PK-2T/46/2013, vo výške 6 a 7 rokov, nie sú súdnou praxou považované za vysoké tresty, najmä s prihliadnutím na tú okolnosť, že obžalovaní sa nachádzajú toho času takmer 2 roky vo výkone väzby, ktorej trvanie sa započítava do výkonu trestu odňatia slobody.

Argumentovali tiež tým, že rozširovať väzobné stíhanie o nový dôvod väzby s poukazom na okolnosti, ktoré boli, resp. mali byť súdu známe už oveľa skôr, nie je možné. Ich skoršie neuplatnenie len kvôli nedôslednosti, nečinnosti či nepozornosti príslušných orgánov (súdu) nemôže byť totiž na ťarchu obvineného.

Najmä z uvedených dôvodov žiadali, aby pre neexistenciu dôvodu väzby v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., bolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky napadnuté uznesenie senátu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku zo 14. januára 2015, sp. zn. PK-2T/46/2013, zrušené a bolo rozhodnuté o ich okamžitom prepustení z väzby na slobodu. Alternatívne navrhli, aby bol prípadne existujúci väzobný dôvod odvolacím súdom nahradený nimi navrhovanými spôsobmi (sľub, peňažná záruka).

Na základe podanej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 192 ods. 1 Tr. por. preskúmal správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým obžalovaní podali sťažnosť a konanie predchádzajúce týmto výrokom a zistil, že sťažnosti obžalovaných Ing. S.S a A.S. nie sú dôvodné.

Z predloženého spisu Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dôvody pre vzatie do väzby obžalovaných uvedené v § 71 ods. 1 Tr. por. boli splnené - doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a podľa písm. a) tohto ustanovenia, z konania oboch obžalovaných alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že obžalovaní ujdú alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno ich totožnosť ihneď zistiť, ak nemajú stále bydlisko alebo ak im hrozí vysoký trest.

Napriek dôvodom uvedeným v sťažnostiach, ktoré sa viažu alebo podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. decembra 2014, sp. zn. 6 Tost 40/2014, majú viazať k útekovým dôvodom väzby, pri aplikácii väzobných dôvodov podľa § 71 ods. 1, písm. a) Tr. por. po tom, čo obžalovaní boli doposiaľ neprávoplatne odsúdení k vysokému trestu alebo taký vysoký trest im so zreteľom na odvolanie prokurátora naďalej hrozí, predstavuje takýto neprávoplatný rozsudok zásadnú zmenu situácie k odôvodneniu útekovvej väzby. V takýchto prípadoch aj po tom, čo väzba trvala už dlhší čas, sa zoslabuje požiadavka na ďalšie dodatočné dôvody.

Na rozdiel od väzby od jej počiatku do momentu vydania neprávoplatného rozhodnutia súdu o vine a treste, ktorá sa považuje za pozbavenie osobnej slobody jednotlivca podľa

článku 5 ods. 1 písm. c/ Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor – vyhlásený pod č. 209/1992 v Zbierke zákonov), je pozbavenie osobnej slobody podľa článku 5 ods. 1 písm. a) Dohovoru – väzba po neprávoplatnom prvostupňovom rozsudku chápané skôr ako zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom.

Podľa tejto rozhodovacej praxe aj v prípade dlhotrvajúcej väzby riziko úteku neprávoplatne odsúdeného hrozí už len zo samotnej skutočnosti neprávoplatného odsúdenia na vysoký trest, ktoré sa od momentu vydania takého rozsudku považuje za uväznenie a nie za zákonné zatknutie alebo iné zbavenie osobnej slobody za účelom predvedenia pred súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu. Ak sú pritom oprávnené dôvody vedúce k domnienke, že je nutné zabrániť takej osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní, sú splnené podmienky hrozby úteku uvedenej v § 71 ods. 1, písm. a) Tr. por.

Za vysoký trest sa pritom považuje v zmysle ustálenej judikatúry trest osem rokov odňatia slobody a vyšší, avšak ak v prerokúvanom prípade boli uložené neprávoplatne nižšie tresty, tak aj v prerokúvanom prípade je reálne, pre podané odvolanie prokurátora i uloženie vyššieho trestu odňatia slobody, ako boli uložené tresty (šesť, resp. sedem rokov), a teda vo výmere osem a viac rokov. Pre posúdenie či môže byť uložený vysoký trest je vždy pomocným pravidlom základná zákonná sadzba. Ak tá umožňuje uloženie trestu odňatia slobody najmenej osem rokov, možno aplikovať takýto postup i na prerokúvaný prípad bez toho, aby sťažnostný súd skúmal a zaoberal sa detailne ďalšími dôvodmi, ktoré ako podporné vymenoval senát 6 T v citovanom rozhodnutí 6 Tost 40/2014.

V prerokúvanom prípade nebolo potrebné skúmať, či existujú ďalšie skutočnosti odôvodňujúce obavu z úteku, (či už je to priveľa pasov na meno každého z obžalovaných, ich povahové črty, či súbežné trestné stíhania, v ktorých vystupujú ako obvinení alebo ako svedkovia).

Rozhodujúce je, že najvyšší súd zistil splnenie všetkých podmienok pre ďalšie trvanie väzby po neprávoplatnom odsúdení obžalovaných na vysoké tresty, ktorých uloženie obom obžalovaným minimálne hrozí.

Z kontextu uvedeného teda vyplynulo, že dôvody útekovej väzby pred neprávoplatným odsúdením a po ňom sú diametrálne odlišné. Ak teda v minulosti žiadne skutočnosti odôvodňujúce útekovú väzbu zistené neboli, je zrejmé, že po 3. decembri 2014 vyplynuli novo z neprávoplatného rozsudku - odsúdenia na vysoké tresty uložené zatiaľ neprávoplatne obom obžalovaným. Popri nich už žiadne iné dôvody nie je nevyhnutné preukazovať.